

Eix de govern local, transparència i participació

1. Els nostres somnis

Volem una democràcia real que no s'esgoti amb unes eleccions cada quatre anys. Volem una Barcelona on es compti amb els veïns i les veïnes, amb la societat organitzada, amb les iniciatives socials emergents i les lluites veïnals. Volem un govern i una administració locals amb capacitat de donar resposta a les problemàtiques i als reptes del conjunt de la ciutat, que apostin per la redistribució social i territorial, i que tinguin en compte les particularitats de cada districte, de cada barri, la complexitat i diversitat social del municipi. Volem una ciutat on les persones de qualsevol edat, dones i homes, de tota condició, siguin subjectes actius i de ple dret en la presa de decisions públiques. Somiem en una ciutat oberta, igualitària, transparent, participativa, transformadora i que reverteixi la piràmide tradicional del poder polític. Per això calen reformes importants en l'àmbit de la democràcia representativa i de la gestió pública. Cal aprofundir en els instruments de la democràcia deliberativa i participativa, així com fer un ús de la democràcia directa quan la ciutadania ho cregui oportú. Perquè el govern municipal de la ciutat governi obeint la voluntat ciutadana cal reforçar alhora els mecanismes de transparència institucional fent efectius el dret a la informació, el rendiment de comptes i el control ciutadà tant en la gestió quotidiana com en els programes electorals. En paral·lel, és necessari que els poders públics valoritzin, facilitin i sobretot no entorpeixin els processos d'associacionisme, d'autoorganització i de gestió ciutadana dels serveis i els equipaments públics, i avançar cap una governança pública-comunitària de la ciutat. Finalment convé recordar que Barcelona gaudeix d'un règim jurídic especial, la Carta Municipal de Barcelona, que li permet gaudir d'una àmplia autonomia local i, per tant, dur a terme moltes de les propostes que es fan.

2. Diagnòs i propostes en els diferents àmbits d'actuació de l'eix

En l'àmbit de la **democràcia representativa**, una part important de la ciutadania té un fort sentiment de desafecció política que es concreta, entre altres aspectes, en una manca de motivació per anar a votar. Això és paradoxal en el cas de les eleccions municipals a BCN on, en teoria, l'administració local té l'oportunitat d'estar més propera a la ciutadania. En les eleccions locals del 2011, el 47% de la ciutadania amb dret a vot es va abstenir, un fenomen que no es distribueix per igual entre barris: el 34% d'abstenció a les Tres Torres contrasta amb el 72,2% a Torre Baró, cosa que reproduïx altres desigualtats territorials com les dels nivells de renda i de pobresa. A més, en les últimes dècades a Barcelona s'ha produït una descentralització cap als districtes que ha estat més formal que real. La forma d'escollir els representants a cadascun dels districtes també té limitacions importants. Els consellers de districte no s'escullen a les urnes, sinó que es designen des de l'Ajuntament. Cal una democràcia més propera a la ciutadania a partir d'un contacte i d'un seguiment directe entre el veïnat i els seus representants. Davant d'aquesta situació proposem:

- Impulsar les modificacions legals necessàries perquè els veïns i les veïnes de cada districte puguin escollir directament el seu conseller o la seva consellera a través d'una consulta ciutadana just després de les eleccions municipals.
- Articular mecanismes i acords que permetin la revocació de l'alcalde o l'alcaldesa i de les regidories de districte per part dels veïns en cas d'incompliments flagrants dels compromisos presos amb la ciutadania.
- Garantir la participació ciutadana en les grans decisions de ciutat (PAM, grans projectes

de ciutat o grans inversions pressupostàries).

- Racionalitzar els càrrecs de confiança i, en particular, els assessors externs.

- Els representants polítics han de respectar els principis consensuats en el Codi Ètic i per tant, es comprometen a:

- **no accedir durant un període mínim de 5 anys a càrrecs de responsabilitat en empreses creades, regulades, supervisades, o que hagin estat beneficiàries d'un contracte municipal, dins l'àmbit i/o sector en què ha desenvolupat la seva funció representativa (en cap cas se n'ocuparan càrrecs als consells d'administració),**
- **mantenir un contacte habitual amb col·lectius en situació de vulnerabilitat, garantint l'espai necessari a les seves agendes per atendre'ls i donar respostes a les seves propostes, i tenir presents, a l'hora de prendre decisions, els informes de les persones de l'administració que treballen amb aquests col·lectius;**
- **renunciar als regals i privilegis que se'ls puguin oferir per la seva condició i que puguin significar un tracte de favor;**
- **no duplicar càrrecs a les institucions, tret d'aquells vinculats a la seva condició de regidor o regidora;**
- **no duplicar sous ni cobrar remuneracions extres per assistir a reunions;**
- **establir un sou màxim de 2.200 euros com a salari net mensual, incloent-hi dietes, entenent que aquesta retribució garanteix unes condicions dignes per exercir les responsabilitats i funcions que suposa el càrrec assumit;**
- **limitar el seu mandat a dues legislatures consecutives, excepcionalment prorrogable a un mandat més sempre que es doni un procés de discussió i validació ciutadana;**

- Els càrrecs electes es comprometen a renunciar o cessar de forma immediata de tots els càrrecs, davant la imputació per

la judicatura de delictes relacionats amb corrupció, prevaricació amb ànim de lucre, tràfic d'influències, enriquiment injust amb recursos públics o privats, suborn, malversació i apropiació de fons públics ja sigui per interès propi o per afavorir terceres persones. Així com també en casos d'acusació judicial per delictes de racisme, xenofòbia, violència de gènere, homofòbia o altres delictes contra els drets humans o els drets de les persones treballadores.

En l'àmbit de la **democràcia participativa**, Barcelona es caracteritza per un aparell participatiu dotat d'òrgans consultius tant temàtics com territorials (a nivell de barris i districtes). En alguns casos funcionen com espais de deliberació i informació per a les entitats. Ara bé, la diagnosi realitzada prèviament a l'actual Pla Director de participació mostrava la inflació, superposició, manca de coordinació i la incidència limitada de molts d'aquests òrgans, situació que encara continua. L'escassa incidència dels espais de participació augmenta els fenòmens de clientelisme, ja que sovint no es percep que els espais de participació regulats siguin eficients. Cal doncs un replantejament de fons d'aquests espais per millorar-ne la deliberació, la coordinació, l'avaluació, qui hi participa i sobretot la incidència real en les polítiques públiques de la ciutat. Els consells, òrgans i processos de participació no poden ser espais de legitimació de decisions ja preses amb anterioritat o eines ineficaces quan contradiuen aquestes decisions. Els processos i òrgans de participació han de servir per empoderar i corresponsabilitzar a la ciutadania i als governants en la presa de decisions col·lectives. La revisió de les normes de participació i el reglament de funcionament dels districtes a finals del 2013 i durant el 2014 van obrir una finestra d'oportunitat per a la millora, però la proposta del govern es va quedar molt limitada, tal com han expressat públicament el Consell de Ciutat i la FAVB. Seguint la línia expressada per aquests entitats, i davant la constatació de l'esgotament del model actual de participació plantejarem:

- Desenvolupar una política de participació que aposti per una transversalitat sectorial i territorial, que sigui vinculant i assumida per la pròpia administració municipal;
- Racionalitzar els espais de participació, millorar-ne la coordinació, l'accés a la informació i la transparència, la qualitat deliberativa i la seva incidència política.
- Un compromís ferm per facilitar la informació, el control ciutadà i l'avaluació dels processos participatius que es desenvolupin en el marc de l'Ajuntament.
- Recopilar l'experiència de polítiques reals existents als barris.
- Repensar la funció, la utilitat i composició dels Consells de Barri.
- Promoure l'escolta activa del govern local en altres espais de participació que no siguin els formals (en particular, en l'àmbit dels barris).
- Reconèixer i valorar altres processos participatius autogestionats d'iniciativa ciutadana, o iniciatives comunitàries, que desborden els canals de les normes reguladores de participació ciutadana (per ex., Can Vies o Can Batlló).
- Crear mecanismes legals que obliguin a la consulta ciutadana (amb metodologies que combinin eines telemàtiques i presencials) i no deixar-ho a la discrecionalitat dels responsables polítics.
- Promoure activament la participació dels grups tradicionalment exclosos de la presa de decisions (dones, persones cuidadores, joves, persones amb discapacitat i diversitat funcional, població immigrant o altres col·lectius) establint si s'escau dispositius específics i garantint que els processos i espais de participació permetin conciliar les responsabilitats de cura.
- Facilitar processos participats en la planificació, elaboració i el seguiment dels pressupostos de la ciutat, del districte i/o del barri.
- Impulsar pressupostos participatius amb l'objectiu que un 5% del pressupost municipal, i també dels districtes, es decideixi de forma participada pels veïns i veïnes a partir de propostes i projectes presentats per la pròpia ciutadania i sensible al Gènere (PSG) (per això es desenvoluparan sistemes participatius

presencials i digitals).

- Enfortir l'educació en valors i en la pràctica de la participació a través de plans comunitaris, de l'àmbit educatiu a través de les escoles i l'educació en el lleure, i el foment d'experiències concretes que facilitin aprenentatges per a la participació, per ex., pressupostos participats infantils/juvenils, sistemes de debat i representació juvenils en els IES.

Els àmbits de la **democràcia directa i de la participació digital**, cal apostar per les consultes ciutadanes, així com altres eines de deliberació i vot digital, i evitar que es tornin a produir processos de maquillatge com la consulta de la Diagonal. A més, hi ha un gran camp de desenvolupament a través de la participació digital i d'Internet com a nova arena per a la política, garantint sempre la universalitat de l'accés a la participació. En aquests àmbits proposem:

- Facilitar els procediments i eliminar les dificultats (com per exemple l'aprovació per 2/3 del Ple) per a la celebració de consultes i de les iniciatives ciutadanes a persones, entitats i moviments socials.
- Desenvolupar mecanismes de participació de baix a dalt on les iniciatives ciutadanes més votades puguin ser consultades en referèndum de cara a orientar la política pública de la ciutat.
- Enfortir les consultes ciutadanes com a instruments ciutadans per aprovar o vetar una decisió presa per l'administració o la necessitat d'obrir un diàleg ciutadà sobre un tema no pres en consideració pels representants;
- Agrupar consultes públiques sobre temes cabdals periòdicament per tal de no desgastar a la ciutadania i aprofitar els recursos públics que impliquen les consultes;
- Desplegar eines informàtiques que facin possible un seguiment públic regular sobre l'estat d'aplicació dels pressupostos, els Plans d'Actuació Municipals (PAM), els Plans d'Actuació de Districte (PAD), així com de l'elaboració dels pressupostos de forma participada.

En l'àmbit de la **transparència i el govern obert**, una major transparència i accés a la informació pública ens permet més control ciutadà de la gestió política, més eficiència i eficàcia dels serveis públics, i facilita que la població tingui recursos perquè ella mateixa pugui processar, produir nova informació i desenvolupar tasques de control ciutadà. Cal facilitar a la ciutadania els indicadors que permetin fer un seguiment i una avaluació de la situació de la població dels barris de la ciutat. En el cas del web de govern obert de la ciutat hi ha limitacions importants pel que fa a la informació disponible sobre la hisenda de l'Ajuntament i els pressupostos municipals. A més, aquesta informació és inexistent quan es tracta de consorcis i altres empreses públiques vinculades a l'Ajuntament. A part d'avançar en aquesta línia, també és necessari millorar la transparència i la informació sobre les accions i les polítiques en curs, així com fer públiques les agendes dels representants polítics, el seu patrimoni familiar a l'inici i al final del seu mandat. Algunes propostes en aquests àmbits serien:

- Implementar un sistema de rendició de comptes, que combini la part digital i l'analògica, en què els consellers de districte, els responsables de cada àrea i l'alcalde o alcaldessa retin comptes de la seva gestió de forma periòdica i transparent.
- Accés públic a tota la informació necessària per possibilitar un seguiment ciutadà de l'acció de govern, tant pel que fa a l'execució del pressupost com pel que fa al desplegament de les polítiques públiques i poder-ho contrastar amb els programes electorals.
- Evitar l'opacitat de les consultes a petits grups i fer-les obertes al conjunt de la ciutadania.
- Ampliar i fer públiques i accessibles les dades dels registre de béns i interessos dels càrrecs electes, els càrrecs directius i els càrrecs de lliure designació tant a l'inici com al final del seu mandat i durant 6 anys posteriors.
- Ampliar els mecanismes de transparència a tots els organismes dependents de l'Ajuntament de Barcelona, tant si estan subjectes al dret públic com al dret privat.

- Impulsar mesures de transparència en altres organismes en què l'ajuntament hi és present com l'Àrea Metropolitana de Barcelona.
- Fer públiques les agendes i les despeses associades a la seves funcions dels representants i dels alts càrrecs de l'Ajuntament.
- Establir un sistema de denúncia anònima dels treballadors públics de l'Ajuntament, que serveixi com a instrument dissuasori i de denúncia davant d'actuacions corruptes en l'àmbit de decisions polítiques, concessió de subvencions o procediments de contractació pública.
- Les dades recopilades per a l'Ajuntament han de ser accessibles i comprensibles pel conjunt de la ciutadania, i s'han de facilitar complertes, atemporals, accessibles, processables per una màquina, amb accés no discriminatori i sense registre, els formats no poden ser de propietat privada, i han de ser lliures de llicència. Cal disposar-ne en un termini suficient pel seu estudi i, si cal, impugnar-les i han de ser visibles tant físicament (a plafons de centres cívics o a comunitats de veïns) com telemàticament.
- Els partits electes han de ser transparents en la seva gestió, publicant desagregades totes les dades referents als ingressos i despeses, que gestionarà en comptes d'entitats d'economia social i solidària.
- Els partits electes han de posar un topall màxim a les donacions privades i renunciar explícitament als crèdits bancaris i a les donacions de particulars que pugin coartar la independència política de la candidatura.
- S'apostarà clarament per una limitació dràstica de la despesa en campanya electoral, es fomentarà el micromecenatge finalista i no s'utilitzaran fundacions o entitats jurídiques per finançar-se amb recursos i mecanismes poc transparents, i amb objectius diferents als de la candidatura.
- S'introduirà sancions administratives i penals efectives en cas de finançament irregular per part dels partits electes.

En l'àmbit de la **democràcia associativa i la gestió ciutadana/comunitària de serveis i d'equipaments públics**, Barcelona compta amb més de 4.000 associacions registrades,

una de les grans riqueses de la ciutat. En els últims temps, sota l'impuls de la Plataforma per la Gestió Ciutadana de Barcelona, s'ha promogut les experiències de gestió ciutadana d'espais i d'equipaments públics amb un desenvolupament normatiu. Ara bé, casos recents com la reivindicació per part de l'Ateneu l'Harmonia de la gestió ciutadana del casal de barri de Sant Andreu i les múltiples traves per part del districte mostren la falta de determinació política per a aquest model. Un altre exemple de nefasta gestió municipal en el suport de la gestió ciutadana i comunitària es va produir amb el desallotjament i enderrocament del Centre Social autogestionat de Can Vies. En aquest sentit, l'administració municipal ha de tenir en compte aquells col·lectius i moviments socials que no estant formalment registrats com a entitats poden tenir un paper important en la negociació de determinades polítiques i en la cohesió social en un determinat barri o territori. Per tant, en aquest àmbit es plantegen les següents propostes:

- Reforçar les polítiques de foment de l'associacionisme i apropar la formació i recursos ja existents als barris i a la ciutadania. El reconeixement i reforç d'associacions, moviments socials, experiències comunitàries és tant o més important que els espais de participació ciutadana existents.
- Cessió d'espais públics per a les associacions i col·lectius locals.
- Repensar el model de gestió ciutadana dels serveis i equipaments públics conjuntament amb la Plataforma per a la Gestió Ciutadana de Barcelona i d'altres agents comunitaris.
- Revisar les concessions de gestió de serveis i d'equipaments a empreses privades lucratives i sense ànim de lucre i introduir-hi criteris que valorin particularment la gestió ciutadana i comunitària.
- Desenvolupar reglamentàriament les diverses modalitats de gestió ciutadana tenint en compte les necessitats i peculiaritats de l'associacionisme de la ciutat i les experiències que recull la Plataforma de la Gestió Ciutadana de Barcelona.
- Apostar per la gestió ciutadana/comunitària de

serveis i d'equipaments públics que responguin a la lògica de baix a dalt en els quals hi hagi un control directe i periòdic sobre els responsables polítics.

- Suport al treball comunitari als barris, per fomentar la cooperació entre entitats, persones i serveis públics en la proximitat o millorar el benestar i el protagonisme de la població en les polítiques que els afecten.

En relació a l'**estructura de l'administració i el seu capital humà**, hi ha una gran complexitat en la gestió que s'ha anat fent més complexa per donar resposta a les noves problemàtiques, necessitats i competències que ha anat assumint l'administració local. Ara bé, aquesta complexitat fa que siguin necessaris espais de coordinació ben definits que reforcin la coherència entre polítiques públiques i entre les de ciutat i les de proximitat, que permetin sortir d'una organització compartimentada per avançar en les polítiques transversals per evitar un desgast per la ciutadania que sovint es veu obligada a duplicar els circuits per accedir a ajuts o serveis municipals. Per altra banda, la falta d'espais de socialització, de comunicació i de coneixement intern d'allò que es fa, sovint porta a duplicitats de funcions i de responsabilitats, poca eficàcia i eficiència i dificultat per capitalitzar els aprenentatges. A més, l'estructura complexa i creixent ha generat espais de penombra i estructures innecessàries, a més de la inflació de càrrecs directius i de confiança. Sabem que la plantilla de l'Ajuntament està formada, majoritàriament, per excel·lents professionals que porten molts anys treballant per a la ciutat i cal plantejar una gestió dels recursos humans municipals que canalitzi tot aquest potencial per la ciutat i que revaloritzi la feina del personal. Finalment, convé recordar la necessitat d'avançar cap a polítiques públiques metropolitanes i amb més coordinació amb les administracions supralocals. Per fer front a aquesta situació plantegem algunes propostes:

- Fomentar un sistema de direcció que faciliti i potenciï la participació dels treballadors i treballadores municipals, el seu compromís

amb la ciutadania i la creació d'espais per a compartir la transmissió de coneixements i de bones pràctiques.

- Fer una auditoria interna sobre personal i organismes de l'Ajuntament amb un equip mixt (format per personal intern i extern) per detectar estructures supèrflues i millorar la coordinació i l'eficàcia. Aquesta diagnosi s'ha de complementar amb processos participatius interns d'autodiagnosi.
- Fomentar una cultura de participació en el si del cos laboral de l'Ajuntament perquè formi part dels processos d'execució de les activitats municipals.
- Avançar cap a una simplificació de les estructures organitzatives per posar en valor

la tasca de tots els professionals i apropar les decisions, visibilitzant els espais de decisió en cada cas i fomentant els equips pluridisciplinars.

- Revisar la distribució pressupostària entre les àrees i els districtes (actualment és aproximadament d'un 80/20) i aprofundir en la participació dels districtes en el disseny i l'avaluació de les polítiques de ciutat.
- Desenvolupar mecanismes en l'estructura política i de gestió de l'Ajuntament que permetin la coproducció de polítiques públiques per part de la ciutadania a partir dels diferents espais participatius.
- Elaborar un pla de comunicació intern que permeti més coneixement respecte al conjunt de polítiques, programes i projectes per afavorir la mirada integral i la gestió transversal.

